

КОНЦЕПЦІЯ ВІДКРИТИХ ІННОВАЦІЙ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

А. Р. САЛТИКОВА, здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків, України*

Вперше в науковий обіг поняття «відкриті інновації» ввів американський теоретик організації Генрі Чесбро у 2003 р. У своїй праці «Відкриті інновації: новий імператив для створення прибуткових технологій» він розглядає їх як модель, згідно з якою підприємства можуть та повинні використовувати не лише внутрішні ідеї, а і залучати зовнішні, а також застосовувати «внутрішні» та «зовнішні» способи виходу на ринок зі своїми більш досконалішими технологіями.

Відкриті інновації передбачають більш гнучку політику щодо НДДКР та інтелектуальної власності і полягають у використанні цілеспрямованих вхідних і вихідних потоків знань для досягнення прискорення інноваційних процесів. У зв'язку зі збільшенням швидкості інноваційних змін у відкритій макроекономічній системі, господарюючі суб'єкти не можуть покладатися тільки на власні розробки, знання та ідеї. У економічних суб'єктів з'являється потреба забезпечити доступ до об'єктів інтелектуальної власності, що знаходяться у зовнішньому середовищі, використовуючи принципи стратегічної співпраці, що, в кінцевому результаті, підвищить конкурентоспроможність компанії і ефективність її бізнес-моделі.

Згідно з визначенням Г. Чесбро, парадигма відкритих інновацій диктує необхідність і здатність використовувати для економічного суб'єкта одночасно зовнішні та внутрішні джерела знань, розробки та ідеї [1].

Модель відкритих інновацій інтегрує внутрішні та зовнішні ідеї в єдину інформаційну систему. Робота компанії на принципах моделі відкритих інновацій означає, що суб'єкти господарювання використовують як власні ідеї, так і зовнішні, які для них є актуальними. Відповідно, ідеї, технології, продукти, результати маркетингових досліджень, котрі на даному етапі її розвитку менш значущі, фірма може передавати на принципах аутсорсингу іншим учасникам інноваційного процесу. Таким чином, формується бізнес-модель компанії з безперервними двосторонніми потоками вхідних і вихідних знань, ідей, технологій, інформації та інновації. Теорія відкритих інновацій базується на наступних основних принципах:

- використання поряд з внутрішніми ідеями та розробками зовнішніх знань;
- диверсифікація каналів виходу на ринок нового продукту через власні мережі, а також за допомогою системи збуту зовнішніх партнерів;
- проектування моделі організації, що навчається;
- формування системи краудсорсингу;
- розгляд інновацій як чинника досягнення конкурентних переваг національних чи регіональних економічних систем, а також окремих суб'єктів господарювання;

- забезпечення інноваційного розвитку на базі мережевої співпраці та взаємодії;

- досягнення високої інноваційної активності економічних систем;

- переважання інтегрованих систем технологічного розвитку [2].

У моделі відкритих інновацій економічні системи та господарюючі суб'єкти мають можливість взаємодіяти із зовнішнім оточенням, в якому існує безліч потенційно цінних ідей. Ресурси зовнішнього середовища використовуються як джерело для пошуку ідей та технологій на відкритому ринку. У той же час власні розробки є об'єктом бізнесу на зовнішніх ринках.

Модель відкритих інновацій може бути застосована на мікро-, мезо- та макроекономічних системах. На мікрорівні основними суб'єктами взаємодії є організації, наукові установи, банки, страхові організації та окремі індивіди. При цьому основними інструментами взаємодії виступають контракти, патенти, ліцензії або придбання компаній, що володіють необхідною інтелектуальною власністю. Метою такої взаємодії є підвищення конкурентоспроможності господарюючого суб'єкта, створення нових продуктів та технологій.

На мезорівні в моделі відкритих інновацій можуть бути представлені різні сектори економіки (промисловість, будівництво, страхування, фінанси, освіта), регіони, а також міжгалузеві та міжрегіональні кластери. Основними інструментами взаємодії є договори про співпрацю, регіональні асоціації, інструменти державного регулювання, взаємні угоди, тощо. Результатом взаємодії на мезорівні виступає формування нових секторів промисловості та інших сфер економіки, нових міжгалузевих технологій, створення міжгалузевого ланцюжка доданої вартості.

На макрорівні суб'єктами взаємодії є національні інноваційні та економічні системи, транскордонні кластери, глобальні інноваційні системи, міжнародні мережі та коридори. Основними інструментами взаємодії виступають міжнародні угоди, міжнародні державні контракти та ліцензії, придбання компаній, що володіють необхідною інтелектуальною власністю.

Моделі відкритих інновацій на макрорівні сприяють формуванню ефективної національної інноваційної системи, нового технологічного укладу. Компанії залучаються до спільних досліджень і розробок із зовнішніми партнерами, а аутсорсинг досліджень стає загальносвітовою практикою ведення бізнесу. Сучасні інноваційні процеси стають більш розподіленими, безперервними в часі, носять мультидисциплінарний, транскордонний та межінституційний характер [2].

Література:

1. Chesbrough H., Vanhaverbeke W., West J. Open Innovation: Researching a New Paradigm. Oxford: Oxford University Press, 2006. P. 1-16.

2. Коверга С. В., Вольська О. М., Гуменна О. В., Храпкін О. М. Стратегії сталого розвитку територій в умовах посткризового відновлення : міжнародна колективна монографія / під заг. ред.: В. В. Храпкіної, В. А. Устименка, Київ : Інтерсервіс, 2021. С. 102-115.